

Viborg Kommune
Daginstitutionen Tumlehøj

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 3-6 ÅR

Hjernen&Hjertet

RAMBØLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	4
1.3 Pædagogiske principper	5
1.4 Læringsforståelse	5
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	8
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	8
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	9
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	9
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	9
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	10
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	11
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	12
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	12
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	12
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	13
3.4 METODER TIL EVALUERING	13
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	13
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	14
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	14
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	15
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	16
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	17
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	18
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	19
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	21
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	21
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	21
6 AFSLUTNING	22

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

Den pædagogiske læreplan skal ses som et arbejdsredskab til at kvalificere og dokumentere 0-6-åriges læring og udvikling. Vi har i Viborg Kommunes Dagtilbud særlig fokus på de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene. Læreplanen skal sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus, så børnene i samarbejde med forældre bliver rustet til at mestre de udfordringer, de møder. Læreplanen skal bruges som et dagligt, pædagogisk redskab til planlægning, refleksion, evaluering og dermed til udvikling af kvaliteten i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

I Dagtilbud i Viborg Kommune rettes blikket mod kerneopgaven – opgaven vi løser sammen til gavn for barnet. Når vi udarbejder den pædagogiske læreplan, skal vi have forståelse for kerneopgaven, og bevidstheden om, hvordan vi sammen løser opgaven, skal være indeholdt i de opstillede mål og tiltag.

Ledelsen bør sikre, at bestyrelsen får forelagt det arbejde, som ledelse og personale foretager i forbindelse med udarbejdelsen, godkendelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Denne pædagogiske læreplan er gældende for perioden 2017 til 2018.

Dagtilbuddets indledning

Du sidder nu med Daginstitutionen Tumlehøjs pædagogiske læreplan i hånden. Den pædagogiske læreplan er der, hvor vi som institution sammen med forældrebestyrelsen sætter mål for den kommende periode. Læreplanen vil også beskrive hvordan vi opfylder målene, samt hvordan vi undervejs vil sikre, at vi er på rette kurs.

Vi har forsøgt at forenkle læreplanen således, at du som læser oplever den læsevenlig og gennemskuelig.

Den pædagogiske læreplan er det pædagogiske personales arbejdsredskab både i det daglige og i forbindelse med planlægning. Den omhandler arbejdet med de seks læreplanstemaer, den pædagogiske praksis, børnemiljøet samt beskrivelse af de metoder vi vil anvende i arbejdet.

God læselyst.

Illustration 1

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

Værdisættet fra "Lys i øjnene" udgør det fælles grundlag for arbejdet med børn i Viborg Kommune:

- Ethvert barn er unikt og kompetent og skal mødes som sådan.
- Børn deltager aktivt i sunde fællesskaber. Derfor vil vi skabe sammenhæng og helhed i børns liv.
- Børn er forældrenes ansvar. Derfor samarbejder vi med forældrene om deres børns udvikling og trivsel.
- Børn møder engagerede og faglig kompetente voksne. Derfor anvender vi den viden, der virker.
- Alle arbejder målrettet med en sundhedsfremmende, forebyggende og tidlig indsats. Derfor har vi særligt fokus på det brede tværfaglige samarbejde i nærmiljøet.

Derudover er "Det Strategiske Hus" Viborg Kommunes samlede vision, mission og strategi for dagtilbud. Vi vil:

- Være anerkendende og fokusere på børnenes ressourcer.
- Understøtte læring i børnefællesskaber.

Dagtilbuddets værdier

Troværdighed og gensidig respekt ser vi som helt grundlæggende for, at vi kan lykkes som pædagogisk personale i samværet med børnene, i samarbejdet med forældrene og i personalegruppen. Engagement ser vi som den drivkraft, der sikrer, at vi hver dag kan møde barnet, forældrene og hinanden med empati og faglig nysgerrighed. Vi mener, at disse værdier vil være at finde som en rød tråd gennem denne pædagogiske læreplan.

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Det pædagogiske arbejde skal tilrettelægges, så det enkelte barn sikres den bedst mulige udvikling og læring i hele dets hverdag.
2. Princip: Der skal være fokus på at skabe de bedst mulige læringsmiljøer, hvor der tages hensyn til barnets perspektiv og det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.
3. Princip: De professionelle guider alle børn i forhold til at opleve værdien af fællesskab.
4. Princip: Dialog og samarbejde med forældre og netværk er en naturlig del af arbejdet med at sikre børns trivsel og læring.
5. Princip: Der fremmes en kultur, hvor arbejdet med IT er en naturlig del af det daglige arbejde.

Dagtilbuddets pædagogiske principper

1. Princip: Vi vil støtte barnets læring i alle hverdagssituationer, dette i de planlagte aktiviteter samt de spontane situationer der opstår
2. Princip: Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer, behov, ønsker og muligheder
3. Princip: Vi har fokus på inklusion; at barnet er en del af, profiterer af og bidrager til fællesskabet og ikke "kun er rummet"
4. Princip: Vi prioriterer altid at have tid til dialog og samarbejde. Vi forsøger at inddrage forældre i samarbejdet hvor det giver gensidig mening
5. Princip: Vi benytter IT hvor det giver en naturlig mening og med det udstyr vi har; f.eks som middel til at se hvad børnene har fokus på

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

Jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud":

Tidlig læring er centralt for udvikling af børns potentialer og kompetencer. Oplevelsen af tryghed og tillid er de bedste betingelser for læring og udvikling. Tilknytningen er af stor betydning for børns udviklings- og læringsprocesser.

Læring handler om dannelse og udvikling og er en forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces, hvor barnet omformer og udvikler sin viden, forståelse og færdigheder.

Begreberne læring og udvikling går hånd i hånd. Barnet lærer, når det udvikler sig og udvikler sig, når det lærer. Begrebet læring kan også være et synonym for socialisering og/eller dannelse og knytter sig til barnets refleksion, handlinger og identitet.

En af de grundlæggende tanker bag den pædagogiske læreplan er, at hvert barn er medskabere af sin egen læring – en læring, som personalet skal støtte, guide og udfordre, hvad enten der er tale om planlagte aktiviteter eller spontant opståede situationer. Derfor har hele læringsmiljøet en betydning for børnenes udvikling og læring.

Ved læringsmiljø forstås bredt dagtilbuddets kultur og atmosfære, personalets rolle, de fysiske rammer, organiseringen og de metoder, der bliver brugt i de enkelte dagtilbud til at fremme børnenes læring.

Man kan også sige, at læring på en gang foregår i et spændingsfelt mellem det kognitive, psykodynamiske og samfundsmæssige - altså mellem barnets erkendelse, mestring, motivation, følelser og omgivelserne.

Dagtilbuddets læringsforståelse

I børnehaven sker børns læring gennem en vekselvirkning mellem tilrettelagte aktiviteter og egne spontane oplevelser og leg. Vi tager udgangspunkt i det, der optager børnene i dagligdagen og tilrettelægger ofte aktiviteterne efter det. Det er samtidig vores opfattelse, at det de voksne er engageret i ofte tiltrækker børnene. På denne måde er der samspil mellem voksen- og barneperspektiv.

Illustration 2

	Børn har ringe indflydelse på form og indhold	Børnene har høj indflydelse på indhold og form
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. Læringsrum Voksenskabtlæring. Den voksne går foran barnet. Den voksne har sat et bestemt indhold på programmet. Børnene skal lære noget bestemt.	2. Læringsrum Voksenstøttet læring. Den voksne går ved siden af barnet. Den voksne støtter og udvikler sammen med børnene. Børnenes medbestemmelse er medtænkt i projekter og aktiviteter. Støtte børns læring gennem samtaler. F.eks. følge børnenes spor.
De voksne har lav grad af indflydelse på indhold og form		3. Læringsrum Leg og spontane oplevelser. Den voksne går bag ved barnet. Den voksne skaber muligheder og udfordringer gennem tilrettelæggelse af et miljø for leg og oplevelser. De pædagogiske handlinger ligger underforstået i miljøet. F.eks. ved overvejelser over legepladsens indretning.

Fig. 1: De tre læringsrum (Basil Bernstein 2001)

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål

For at børnene kan mestre eget liv og bliver robuste, har det jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud" betydning, at:

- de professionelle gennem fællesskabet giver børnene mulighed for at lære at samarbejde og være en del af et struktureret og ustruktureret samvær
- de professionelle giver børnene mulighed for, at de kan mærke sig selv, sætte ord på følelser og behov
- de professionelle giver børnene mulighed for at tænke over egne handlinger og have omtanke for andre.

Disse almene kompetencer bliver udviklet i læringsmiljøer, hvor børn og voksne er sammen om aktiviteter, der stimulerer barnets sprog, motorik, viden om natur og naturfænomener samt kunst og kultur.

Jf. "Lys i øjnene" er det Byrådets mål:

- at børn bliver så dygtige, som de kan, trives og bliver livsduelige voksne. Det gør vi ved at inddrage og aktivere børnene i læringsprocessen og lade dem anskueliggøre den
- at børn, forældre og professionelle indgår i et forpligtende samarbejde. Det gør vi bl.a. ved at sætte ind på sprogområdet og herunder yde en særlig indsats for familier med flere sprog

Dagtilbuddets overordnede læringsmål

Vi arbejder vekslende i planlagte og spontane aktiviteter - både på vores og børnenes initiativer. Vi har fokus på personlige og sociale kompetencer samt sprog hele tiden ud fra de fællesskaber børnene er i og de fællesskaber der opstår. Vi har fokus på krop, bevægelse, natur og kultur i planlagte aktiviteter og i de situationer der spontant kan opstå. Ved tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde indgår læreplanstemaerne som daglige og/ eller ugentlige tema og fokusområder.

Der er hele tiden fokus på det enkelte barn; både i forhold til dets udvikling, trivsel og plads i børnefællesskabet, og ved at tage udgangspunkt i barnets ressourcer skaber vi tryghed og mulighed for at bygge videre på barnets kompetencer.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte læringsmål for børn med særlige behov

Jf. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) arbejder vi ud fra tre grundlæggende værdier:

1. Barnets adfærd ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. Fokus på barnets ressourcer og ikke dets mangler.
2. Forældrene er aktive samarbejdspartnere. Forældrene er en ressource.
3. Det tværfaglige professionelle samarbejde og de tværfaglige ressourcer vægtes højt. Der skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis.

I forhold til børn, som viser tegn på mistvivsel, skal analysemodellen anvendes til at undersøge barnets signaler som grundlag for en tidlig indsats.

Dagtilbuddets læringsmål for børn med særlige behov

Vi indgår i en respektfuld og anerkendende dialog med forældre og børn, hvor de inddrages aktivt i afdækningen. Vi arbejder systematisk med barnets særlige behov og udvikler en individuel handle/udviklingsplan i samarbejde med barnet og dets forældre. Personalegruppen tilrettelægger læringsbaserede aktiviteter og pædagogiske handlinger på baggrund af handle/udviklingsplanen.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

Vi bruger mangfoldighed/børnenes forskellighed som en ressource til at udvide børnenes forståelse, erfaringer og tolerance. Aktiviteter planlægges efter, hvor og hvad det enkelte barn kan bidrage med til fællesskabet, således at barnet bliver set som betydningsfuld, og så barnet af fællesskabet får en følelse af at have værdi.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte sprogindsats

Alle 3-årige skal sprogvurderes. Det anbefales, at de 3-årige - når vurderingen viser, at de har behov for en særlig eller fokuseret sprogindsats - revurderes ved en 5-årsscreening. Det er lederens ansvar at udføre sprogvurderingen og sætte en eventuel sprogindsats i værk. Til sprogvurderingen anvendes Rambølls modul, og den foretages af en pædagog i institutionen.

Dagtilbuddets sprogindsats

De enkelte stuepædagoger sikrer at sprogvurderingen gennemføres både som 3 årig og som 5 årig uanset hvad den 3årige vurdering viser. Hvis der er behov for ekstra/fokuseret indsats indstilles barnet til en sproggruppe med kommunens sprog konsulent.

I efteråret 2016 påbegyndes inkorporering af "Hit med sproget", som er en særlig sprogindsats. Dette er i samarbejde med kommunens sprogkonsulenter.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange og sammenhæng

Det er Byrådets mål, at der er sammenhæng og helhed i børnenes liv. Det gør vi ved at arbejde systematisk med at skabe gode overgange for børn og inddrage forældrene i det arbejde.

I Viborg Kommune ønsker vi, at der opstilles mål for overgange mellem dagpleje og børnehus for at sikre, at alle børn får den bedst mulige overgang fra et dagtilbud til et andet. For at sikre at vigtig viden ikke går tabt i overgangene, har Viborg Kommune udviklet en fælles overgangsmodel og et fælles overgangsskema i forbindelse med TOPI.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng

I Tumlehøj prioriterer vi at bruge den tid der er nødvendig for at sikre overgangene både på vej til og på vej fra børnehaven. Vi bruger TOPI (tidlig opsporing og indsats) systematikken ved overgange. Opstart i børnehave:

Forud for start i børnehave afholdes der overleveringssamtaler med dagplejeren og stuepædagog i børnehaven. Derudover besøger dagplejerne jævnligt børnehaven, så børnene får lidt kendskab til personale og omgivelser.

Forældre og stuepædagog har et formøde hvor de aftaler hvad der efterfølgende skal overleveres i møde med kommende børnehaveklasselærer og SFO medarbejder.

Ved børn med særlige behov deltager relevante tvær-professionelle samarbejdspartnere til overleveringssamtalerne. Det er Viborg Kommunes målsætning, at der skal skabes en rød tråd i barnets liv gennem samarbejde mellem forskellige dagtilbud og mellem dagtilbud og skole. De kompetencer barnet har opnået i sit nuværende dagtilbud, skal det kommende dagtilbud og skolen bygge videre på sammen med barnet.

Tumlehøj er en del af Brattingsborgskolen SDI (sam-dreven institution) Vi har fælles bestyrelse og fælles ledelse og derfor en hurtig beslutningsgang når vi laver tiltag/aktiviteter vedr. samarbejde og sammenhæng. Vi har mange betydningsfulde tiltag i gang og arbejder hele tiden på nye fornuftige tiltag.

PT har vi 3 medarbejdere som har timer både i børnehaven og på skolen/SFO'en. Dette skaber tryghed for barnet og sikrer sammenhæng i form af kendskab og viden om barnet.

Børnehaven og skolen er adskilt af legeplads og skolegård, så gennem hele børnehavetiden er der mange gode stunder ved hegnet hvor børnehave barnet mødes og snakker med venner og søskende som er på skolen.

Værd at fremhæve er også vores kontaktenner ordning, hvor eleverne fra 5. klasse tilknyttes hvert sin nye skoleelev. De "store" tager sig af de "små" - meget i starten - og ofte oplever vi et venskab/relation der holder ved mange år frem.

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhæng

Opstart i børnehave:

Dagplejerne i byen, både de kommunale og de private besøger børnehaven på skift hver fredag gennem hele barnets dagpleje periode. Nye/kommende børn og forældre inviteres på besøg og de er velkomne til at besøge os så tit de har behov for. I opstarts perioden kan forældre være med deres barn i børnehaven, indtil de oplever det som trygt.

Det sidste år i børnehaven:

Foråret op til skolestart er der 4 gange hvor de kommende skolebørn mødes i hallen med deres kommende børnehaveklasselærer. Herudover er der en hel dag hvor de er "i skole". Her bliver de præsenteret for deres kontaktvenner.

Året før skolestart laver de kommende kontaktvenner aktiviteter sammen, samler affald i byen, læser historier, leger sammen. m.m.

Forældre og børn inviteres på besøg i skolen/SFO'en både i forbindelse med indskrivning og igen lidt før sommerferien. Efter sommerferien, lige inden skolen starter, har forældrene og barnet mulighed for at være i SFO sammen indtil det føles trygt.

Illustration 3

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

Pr 1. 10 2016 48 børn

Mælkevejen : de 3-4 årige - Stuepædagog Dorte Vammen , pædagogisk assistent Mai-Britt Madsen

Regnbuen: de 4 -5 årige - Stuepædagog Elin Elkjær og Lissi Bugge Nilesen, pædagogmedhjælper Jette Fomsgaard og Tove Petersen

Solstrålen: de 5 - 6 årige - Stue pædagog Helle Ditlevsen og pædagogmedhjælper Kris Pedersen

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Følgende viser den forventede procentvise fordeling på de 6 læreplanstemaer, som er angivet i den pædagogiske læreplan:

	Fordeling i %
Alsidig personlig udvikling	20,0
Sociale kompetencer	20,0
Sproglig udvikling	20,0
Krop og bevægelse	15,0
Naturen og naturfænomener	15,0
Kulturelle udtryksformer og værdier	10,0

Kommentar:

Personlig udvikling, sociale kompetencer og sproglig udvikling arbejder vi med hele tiden.

Sproglig udvikling får særlig fokus fra efterår 16 hvor vi får et kompetence løft i samarbejde med sproggrupperne i Viborg kommune.

Krop og bevægelser er der fokus på dagligt, både planlagte aktiviteter og i fri leg. Vi arbejder på at indrette et lokale som "motorik rum"

Natur og naturfænomener er der også særlig fokus på i vores institution, vi fremhæver at vi har to medarbejder tilknyttet "Grønne Spirer" hvor der er der fokus på ude liv, natur og miljø samt en grøn og sund hverdagskultur.

Kulturelle udtryksformer og værdier vil vi hovedsageligt arbejde med omkring højtider, jubilæer og andet hvor det vil være naturligt at tematisere det aktuelle. Der vil altid være plads til spontane tiltag ud fra børne interesser eller nyheder o.a.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Praksisfortællinger
- Iagttagelser/observationer
- Børneinterview
- Dagbog på Børnenettet
- Nyheds/månedsbreve

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- ECERS

3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

Vores evaluering samt børnenes involvering skal danne handlingsrettede mål om form og indhold af tilrettelæggelsen af pædagogiske processer.

Illustration 4

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Ethvert barn skal føle sig betydningsfuldt og værdifuldt som det er. Børn såvel som forældre skal føle tryghed ved at komme og være i børnehaven.

Vi forstår barnets alsidige personlige udvikling som de kompetencer, det enkelte barn har brug for til at udvikle sig i forhold til sig selv.

-Barnet skal have mulighed for at udvikle selvværd og selvtillid.

-Det skal føle sig værdsat for de kompetencer, det har, opleve retten til forskellighed og som en medskabers af sin egen dagligdag.

Vores tiltag vedr. alsidig personlig udvikling er inspireret fra Marte Meo pædagogikken

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Barnet skal føle sig betydningsfuldt.

Barnet skal føle sig værdifuldt.

Barnet skal være og føle sig som en del af fællesskabet.

Barnet føler sig set, hørt og forstået af de andre børn og af de voksne.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet viser glæde.
2. Tegn: Barnet er i udvikling.
3. Tegn: Barnet er en del af fællesskabet.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi ser og benævner barnets handlinger - spørger nysgerrigt ved det vi ser og det vi undres over.
2. Tiltag: Vi bekræfter og følger børns initiativer.
3. Tiltag: Vi laver passende udfordringer som både er konstruktive og udviklingsstøttende.
4. Tiltag: Vi agerer rollemodeller, lærer barnet at give og tage, og vente på tur.

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

Det enkelte barn skal udvikle færdigheder til samspil med andre.
Barnet skal deltage i fællesskabet på en hensigtsmæssig måde både for sig selv og for de andre
Barnet skal lære at aflæse andres signaler og handle hensigtsmæssigt derefter samt vise empati
Barnet skal lære at begå sig, respektere grænser og sætte grænser)

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Barnet udviser empati og respekterer andre børns personligheder.
Barnet inddrages og opmuntres til at være aktiv deltager i fællesskabet.
Barnet lærer at samarbejde med andre og deltager i de fælles beslutninger.
Barnet øver sig i at håndtere konflikter
At barnet har mulighed for at lege på tværs af grupperne / stuerne, hvis det gerne vil.
At barnet har rigtig god mulighed for at lege ude på legepladsen, i skoven, ved søen osv., med de forskellige muligheder, det giver.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet danner gode relationer til både børn og voksne, og viser glæde i fællesskabet.
2. Tegn: Barnet viser, det kan kommunikere konstruktivt med andre.
3. Tegn: Barnet viser initiativ til medbestemmelse.
4. Tegn: Barnet udviser empati, ser og hjælper andre i dagligdagen på tværs af både alder og gruppe.
5. Tegn: Barnet giver udtryk for til- og fravalg.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med social kompetence angivet:

1. Tiltag: Personalet er synlige voksne og gode rollemodeller i omgangen med børnene og hinanden.
2. Tiltag: I enhver vanskelig situation barnet står overfor, er personalet en omsorgsfuld og nærværende guide, så barnet kommer videre på en god måde.
3. Tiltag: Vi skaber et miljø, hvor børnene får mulighed for at lære, at aflæse andre børns signaler og give plads til andre
4. Tiltag: Vi skaber et miljø, hvor børnene viser respekt overfor sig selv og hinanden, samt lærer at være en del af et fællesskab.
5. Tiltag: Vi skaber et miljø, hvor børnene er gode til at udtrykke følelser og løse indbyrdes konflikter.

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

Evnen til kommunikation - at udvikle børnenes verbale sprog med et godt ordforråd, så de kan sætte ord på oplevelser, følelser, og deltage sproglig aktivt i aktiviteter og lege med andre børn.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

På sigt, skal vi være over gennemsnittet ved Viborg kommune når vi sprogtester de 5 årige.

At barnet øver sig i at bruge sit verbale sprog igennem den daglige dialog og de daglige aktiviteter og sammenhænge.

At barnet udvikler forståelse for : begreber, mængder, tal, bogstaver, former, vægt og farver.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At der er mærkbar forbedring fra den 3 åriges sprogtest til samme barn testes igen som 5. årig
2. Tegn: .At barnet viser glæde og interesse for højtlesning, rim / remser, sang mm.
3. Tegn: At barnet evner konfliktløsning ved hjælp af sproget.
4. Tegn: At barnets ordforråd øges, og det udvikler et mere nuanceret sprog.
5. Tegn: At barnet giver udtryk for egne følelser, tanker og holdninger.
6. Tegn: At barnet viser interesse / fordybelse ved at skrive bogstaver og tal, både spontant og på opfordring.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Opkvalificering - Efteråret 2016 kører vi forløb "Hit med Sproget" i samarbejde med sprogkonsulenterne.
2. Tiltag: Vi arbejder målrettet i sproggrupper for de børn der testes/vurderes til en fokuseret indsats.
3. Tiltag: Vi synger og leger sanglege, - leger med rim og remser.
4. Tiltag: Børnene hører historier og eventyr på cd – en anderledes måde at koncentrere sig på.
5. Tiltag: Vi prioriterer højtlesning - (også kapitelbøger) med og uden billeder.
6. Tiltag: Børnene bliver opfordret til at gengive f.eks. handlingen i en bog, vi har læst, eller berette om andre forløb i fælles aktiviteter og oplevelser.
7. Tiltag: Børnene bliver opfordret til at fortælle om konkrete hændelser / oplevelser for vi andre, når vi et samlet.
8. Tiltag: Vi leger med / snakker om begreber, så som ordene: foran, ovenpå, trekant, lilla, højere end, tungere end.

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

Fokus er på, at der er forskellige muligheder for kropslig udfoldelse både ude og inde, så børnene kan udfordres og udfordre sig selv der hvor de er. Der er fokus på at give børnene mulighed for at kunne mestre noget i brugen af egen krop samt tilegne sig viden om muligheder og begrænsninger og det at kunne mærke sin egen krop.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

- At barnet oplever glæde ved fysisk aktivitet så det bliver en naturlig del af dets hverdag.
- At barnet bliver fortrolig med egen krop og muligheder.
- At barnet får mulighed for at udvikle grov- og finmotorik i takt med egen udvikling.
- At give barnet en følelse af at kunne mestre egen krop i bevægelse, "jeg kan".
- At øge barnets bevidsthed om sund levevis og betydningen af sund mad.
- At give barnet mulighed for at bruge alle sanser.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet udtrykker glæde og lyst til at bruge kroppen.
2. Tegn: At barnet viser, det har kendskab til forskellen mellem sund og usund mad.
3. Tegn: At barnet viser tryghed i brug af egen krop.
4. Tegn: At barnet kommer med forslag og ideer til kropslige udfoldelser / lege.
5. Tegn: At barnet deltager aktivt, når vi sammen planlægger aktiviteter.
6. Tegn: At barnet viser udvikling i finmotoriske kompetencer.
7. Tegn: At barnet fortæller hjemme om sine oplevelser

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Børnene er ude hver dag enten på legepladsen eller på tur, og besøger skov og sø og andre steder i lokalområdet.
2. Tiltag: Vi sørger for at tilbuddene til børnenes fysiske udfoldelser er varierede nok til at kunne udfordre alle børn hvor de er.
3. Tiltag: Vi planlægger aktiviteter i gymnastiksalen på skolen og skaber muligheder for kropslig udfoldelse inde.
4. Tiltag: Vi sætter med jævne mellemrum fokus på sund mad, og der er etableret kostplan for børnehaven.
5. Tiltag: Vi opfordrer børnene til dans og bevægelse til musik.
6. Tiltag: Vi vil arbejde med børneyoga og massage, for at arbejde med at kunne mærke og finde ro i egen krop.

7. Tiltag: Vi vil arbejde på at få lavet et indendørs motorikrum.
8. Tiltag: Vi tilpasser de fysiske udfordringer det enkelte barn og støtter barnet i at blive selvhjulpent.
10. Tiltag: Vi igangsætter finmotoriske aktiviteter som klippe, klistre, male..

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med natur og naturfænomener angivet:

Vi forstår arbejdet med natur- og naturfænomener som en bred forståelse af årstider, vejr og miljø, samt forståelse for naturens mange ressourcer, og hvordan disse bevares og respekteres bedst muligt. I børnehøjde finder vi det vigtigt at barnet får lyst til at opholde sig i naturen med de mange muligheder der er for ro og fordybelse, leg og bevægelse samt en skærpet brug af alle dets sanser.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

At barnet udvikler en forståelse for naturen : årstider, vejret, dyr, planter, miljø, genbrug og udviser respekt for naturens ressourcer og dyr.

At barnet får mulighed for at opdage, udforske og være nysgerrig i naturen.

At barnet får ro og plads til fordybelse.

At barnet får nogle gode fælles oplevelser i naturen sammen med de andre børn.

At barnet får stimuleret sine sanser gennem forskellige aktiviteter i naturen.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet udviser glæde ved at færdes i naturen og viser forståelse og respekt for alt levende.
2. Tegn: At barnet kan sætte ord på årstiderne, vejret og ved hvad der sker i naturen – hvornår.
3. Tegn: At barnet på egen hånd går på opdagelse i naturen – ser, hører, mærker og lugter til naturen.
4. Tegn: At barnet efterspørger at komme ud i naturen.
5. Tegn: At barnet indbyrdes taler om og videndeler om de temaer, som de er blevet præsenteret for.
6. Tegn: At barnet selv tager initiativ til at rydde op efter sig selv og andre, både i naturen, på gå-ture i byen og på legepladsen.
7. Tegn: At forældrene melder tilbage, at deres børn derhjemme fortæller om deres oplevelser i naturen.
8. Tegn: At barnet er nysgerrigt, undersøgende og eksperimenterende i naturen.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Vi er på mange gåture til Klejtrup skov, Naturlegepark, Klejtrup Sø og Hjertesøen. På disse ture medbringer vi vores skovtaske med opslagsbøger, lupper mv.

2. Tiltag: Vi guider børnene i, hvordan man færdes i naturen. Eksempelvis : vi behandler dyr og planter ordentligt, - vi smider ikke affald, - vi slår ikke barken af træerne
3. Tiltag: Vi snakker dagligt om vejret – eks. regn, storm, regnbue, haglvejr, snevejr; - hvilket tøj skal vi have på ud – hvordan mærker vi vejret på vores krop
4. Tiltag: Vi skaber rum til leg og oplevelser i naturen – og opfordrer til fordybelse.
5. Tiltag: Børn og voksne deltager i en årlig aktivitetsdag sammen med personale fra Viborg Naturskole, hvor vi får ny inspiration til lege og oplevelser i naturen, samt ny viden om dyr og planter.
6. Tiltag: De voksne er nysgerrige sammen med børnene.
7. Tiltag: Vi er igang med "De grønne spirer", hvor noget af det pædagogiske personale deltager i kurser.
8. Tiltag: "De grønne spirer" tager udgangspunkt i handleplaner, som giver større målrettethed i arbejdet.
9. Tiltag: "De grønne spirer" giver inspiration og materiale til brug i arbejdet med naturens muligheder.
10. Tiltag: Vi giver børnene mulighed for at opleve naturen som rum for leg og fantasi.

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Lysten er drivkraften for børns kreativitet, og det er betydningsfuldt at tage afsæt i dette i kreative processer. Inddragelse og medindflydelse styrker børnenes interesse og glæde ved at skabe. Fokus er på forskellige kulturelle udtryksformer og vores traditioner. Vi arbejder med musik, eventyr, kunst, cirkus og gøgleri, og vi tager traditionerne op i årets løb.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

At støtte og udvikle barnets kendskab og glæde til forskellige kulturelle udtryksformer f.eks. musikformer, eventyr, kunst mv.

At barnet får kendskab til vor kultur i Danmark og vores lokalområde, men også til andre landes kulturer.

At barnet kender baggrunden for vores højtider og traditioner.

At give plads til børnenes egen kultur - børn er selv kulturskabende og igennem leg udvikler de egen kultur med rim, sange, vitser, gangarter mv.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet på eget initiativ klæder sig ud og spiller rollespil, synger, danser, tegner
2. Tegn: At barnet efterspørger at høre f.eks. klassisk musik, eventyr.
3. Tegn: At barnet ved, hvorfor vi fejrer jul, påske, fastelavn osv.
4. Tegn: At barnet i legen "bygger videre" på de voksenstyrede aktiviteter, der har været.
5. Tegn: At barnet stiller spørgsmål for at få mere viden; om de kulturelle emner, vi beskæftiger os med.

6. Tegn: At barnet viser interesse for andre lande, deres flag, deres kultur (f.eks. efterspørger de under VM i fodbold billeder af de deltagende landes flag).

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Årets højtider og traditioner tages op. Vi forklarer børnene, hvorfor højtiden fejres.
2. Tiltag: Sang og musik er en del af hverdagen. Vi synger ude og inde.
3. Tiltag: Vi får besøg af elever fra Musikefterskolen i Klejtrup.
4. Tiltag: Vi lytter til forskellig musik f.eks. klassisk, børnehits, afspænding, sanglege.
5. Tiltag: Vi understøtter børnenes muligheder for leg og giver tid og plads til fordybelse deri.
6. Tiltag: Vi giver børnene mulighed for at opleve teater og forskellige kunstneriske arbejdsformer.
7. Tiltag: Vi besøger Verdenskortet i Klejtrup, og får en snak om forskellige lande og deres flag
8. Tiltag: De ældste børn får en rundvisning i byen af formanden for Klejtrup Lokalhistoriske forening.
9. Tiltag: Vi opsøger ny viden på nettet, printer billeder ud og benytter ipads i det pædagogiske arbejde.

Illustration 5

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

I Daginstitutionen Tumlehøj har vi valgt at bruge børneinterviews som en metode til at se på børnemiljøet ud fra børnenes perspektiv og til at inddrage børnene i arbejdet med børnemiljøet. Dvs vi spørger til børnenes oplevelser af f.eks relationerne og indhold af deres hverdag,

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

Børnemiljøvurderingerne skal konkret indgå i evaluering og planlægning af vores pædagogiske praksis. Dette skal/vil vi dokumenter i vores dagbøger

6 AFSLUTNING

Børnehaven Tumlehøj
Kirkebakken 13
Klejtrup
9500 Hobro
98546578
Hjemmeside : tumlehoej.viborg.dk

Yderligere oplysning henv. til daglig leder:
Torben Bailey /41422496/ tba@viborg.dk

Læreplanen revideres næste gang oktober 2018

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteaktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**